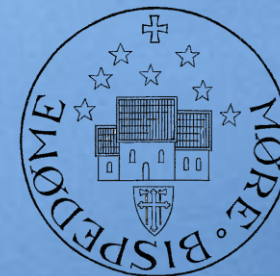

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedøme

KYRKJE OG KULTURSKATT

KYRKJE OG KULTURSKATT

I Møre bispedømme er det 120 kyrkjer.

*Kyrkjene er sokna sin eigedom og samlingsstad –
og på same tid kulturminne og kulturskattar.*

*Mange av kyrkjene ligg på stader som har kyrkjetradisjon
tusen år tilbake.*

KYRKJENE I MØRE

*Mellom dei 120 kyrkjene i Møre bispedømme er 10 av kyrkjene er freda etter kulturminnelova, medan til saman ca. 60 kyrkjer anten er **automatisk verna** (1650-1850) eller **listeførte** (etter 1850) av Riksantikvaren som nasjonalt viktige kulturminne.*

Dei freda, verna eller listeførte kyrkjene er rekna som nasjonalt verdfulle i eit kulturminneperspektiv - og er underlagt eit strengare verneregime enn dei andre kyrkjene.

Dei freda kyrkjene i Møre

Det er 10 freda kyrkjer i Møre:

Edøy, Grip, Kvernes, Tingvoll, Rødven, Veøy, , Molde (2007), Borgund, Giske, og St. Jetmund.

Riksantikvaren saksbehandlar etter Kulturminnelova. Biskopen saksbehandlar etter Kyrkjelova. 61 av dei 120 kyrkjene i Møre er listeførte av Riksantikvaren som særleg verneverdige. Biskop er saksbehandlar på slike saker, men Riksantikvaren skal uttale seg ved søknader om tiltak/endringar. Fylkeskommunen gir uttale om tiltak i kyrkja sine nære omgjevnader.

Giske kyrkje, 1130

St. Jetmunds 1150

Edøy gamle kyrkje, 1190

Tingvoll kyrkje, 1200

Veøy gamle kyrkje, 1200

Rødven stavkyrkje, 1300

Borgund kyrkje, 1300

Grip stavkyrkje, 1470

Kvernes stavkyrkje, 1600

Molde domkirke, 1957

Møre og Romsdal - Freda og listeførte kyrkjer

Nr.	Navn	Kommune	Vern
1	Aukra kirke	Aukra	Listeført kirke
2	Aure kirke	Aure	Listeført kirke
3	Austefjord kyrkje	Volda	Listeført kirke
4	Borgund kyrkje, Ålesund	Ålesund	Automatisk fredet
5	Brattvær kirke	Smøla	Listeført kirke
6	Bremsnes kirke	Averøy	Listeført kirke
7	Bud kyrkje	Hustadvika	Listeført kirke
8	Edøy kirke	Smøla	Automatisk fredet
9	Eid kirke	Rauma	Listeført kirke
10	Fiksdal kyrkje	Vestnes	Listeført kirke
11	Frei kirke	Kristiansund	Listeført kirke
12	Geiranger kyrkje	Stranda	Listeført kirke
13	Giske kyrkje	Giske	Automatisk fredet
14	Gjøra kapell	Sunnadal	Listeført kirke
15	Grip stavkirke	Kristiansund	Automatisk fredet
16	Grytten kirke	Rauma	Listeført kirke
17	Gullstein kirke	Aure	Listeført kirke
18	Haram kyrkje	Haram	Listeført kirke
19	Hareid kyrkje	Hareid	Listeført kirke
20	Harøy kirke	Ålesund	Listeført kirke
21	Hen kirke	Rauma	Listeført kirke
22	Hildre kyrkje	Haram	Listeført kirke
23	Hjørundfjord kyrkje	Ørsta	Listeført kirke
24	Hornindal kyrkje	Volda	Listeført kirke
25	Hov kirke	Sunnadal	Listeført kirke
26	Kirkelandet kirke	Kristiansund	Listeført kirke
27	Kleive kirke	Molde	Listeført kirke
28	Kors kirke	Rauma	Listeført kirke
29	Kvernes kirke	Averøy	Listeført kirke
62	Vågøy kyrkje	Hustadvika	Listeført kirke
63	Øksendal kirke	Sunnadal	Listeført kirke
64	Øre kirke	Gjemnes	Listeført kirke
65	Ørskog kyrkje	Ålesund	Listeført kirke

30	Kvernes stavkirke	Averøy	Automatisk fredet
31	Leikanger kyrkje, Herøy	Herøy	Listeført kirke
32	Mo kyrkje	Surnadal	Listeført kirke
33	Molde domkirke	Molde	Vedtaksfredet
34	Norddal kyrkje	Fjord	Listeført kirke
35	Nordlandet kirke	Kristiansund	Listeført kirke
36	Romfo kirke	Sunnadal	Listeført kirke
37	Rovde kyrkje	Vanylven	Listeført kirke
38	Rødven kirke	Rauma	Listeført kirke
39	Rødven stavkirke	Rauma	Automatisk fredet
40	Røvik kirke	Molde	Listeført kirke
41	Sande kyrkje	Sande	Listeført kirke
42	Sandøy kirke	Ålesund	Listeført kirke
43	Sira kirke	Molde	Listeført kirke
44	Skodje kirke	Ålesund	Listeført kirke
45	St. Jetmund kyrkje	Vanylven	Automatisk fredet
46	Stangvik kyrkje	Surnadal	Listeført kirke
47	Stordal gamle kyrkje	Fjord	Listeført kirke
48	Stordal kyrkje	Fjord	Listeført kirke
49	Stranda kyrkje	Stranda	Listeført kirke
50	Sunnylven kyrkje	Stranda	Listeført kirke
51	Sylte kyrkje	Fjord	Listeført kirke
52	Syvde kyrkje	Vanylven	Listeført kirke
53	Veøy kirke	Molde	Listeført kirke
54	Tingvoll kirke	Tingvoll	Automatisk fredet
55	Tresfjord kyrkje	Vestnes	Listeført kirke
56	Ulstein kyrkje	Ulstein	Listeført kirke
57	Vestnes kyrkje	Vestnes	Listeført kirke
58	Veøy gamle kirke	Molde	Automatisk fredet
59	Vigra kyrkje	Giske	Listeført kirke
60	Volda kyrkje	Volda	Listeført kirke
61	Voll kirke	Rauma	Listeført kirke
66	Ørsta kyrkje	Ørsta	Listeført kirke
67	Ålesund kirke	Ålesund	Listeført kirke
68	Ålvundeid kyrkje	Sunnadal	Listeført kirke
69	Åsskard kyrkje	Surnadal	Listeført kirke

Møre og Romsdal

- ikkje-listeførte kyrkjer,
- men med regionalt vern

Stemshaug, Kornstad, Langøy kapell, Eide, Hustad, Myrbostad, Valderøy, Gjemnes, Osmarka kapell, Brattvåg, Hamnsund, Vatne, Fjørtoft, Indre Herøy, Herøy, Otrøy, N-Heggdal kapell, Røbekk, Sekken, Eikesdal, Nettet, Vistdal, Holm, Øverdalen, Vågstranda, Gursken, Larsnes, Edøy nye kirke, Liabygda, Langevåg, Ellingsøy, Spjelkavik, Dalsfjord, Kilsfjord, Bjørke, Vartdal, Ranes, Todalen, Øye, Sykkylven, Straumsnes, Vanylven, Åram.

Johanneskapellet, Valderøy kyrkje

*I skjæringspunktet mellom
vinkelslipar og vern*

GODKJENNINGSMYNDE

*Biskopen er godkjenningssmynd
for saker som rører ved kyrkjebygg.*

***Kyrkjeordning for Den norske kyrkja §§ 20, 23
er grunnlaget for rådgiving og saksbehandling.***

§§

*Forvaltninga skjer i eit samspel med sokn, kyrkjelege fellestråd, prost,
kyrkjerådet, Riksantikvaren, fylkeskommune og kommunar.*

Kyrkjeordninga § 23

[...] Tiltak ut over vanlig vedlikehold av kirke skal godkjennes av biskopen.

Bestemmelsene om enkeltvedtak i [forvaltningsloven](#) kommer til anvendelse på biskopens vedtak. Biskopens vedtak kan påklages til Den norske kirkes klagenemnd, og Kirkerådet kan gi retningslinjer for biskopens og klagenemndas saksbehandling.

På uteområdet ved en listeført kirke som ikke har en tilknyttet gravplass, skal tiltak som ikke er søknadspliktige etter [plan- og bygningsloven](#) og som vil kunne ha en negativ innvirkning på kulturhistoriske verdier, ikke finne sted uten biskopens godkjenning. Før biskopen treffer sin avgjørelse, skal saken forelegges rette kulturmiljømyndighet for uttalelse.

Kyrkjeordninga § 20

[...]Anskaffelse og avhendelse av kirkens inventar og utstyr skal godkjennes av biskopen.

Kyrkjebygget

KYRKJEBYGGET

Alle endringar på kyrkjebygga (endringar i fasade og interiør, ombygging, utviding, osv.) blir saksbehandla av biskopen etter kyrkjeordninga § 23.

Alle endringstiltak i samband med dei 60 verna/listeførte kyrkjene i Møre krev løyve frå biskopen etter uttale frå Riksantikvaren.

Alle tiltak knytte til dei 10 freda kyrkjene i Møre krev løyve frå Riksantikvaren etter kulturminnelova. Biskopen skal i tillegg uttale seg etter Kyrkjeordninga.

Møre biskop behandlar årleg omkring 50-60 søknader knytte til kyrkjebyggsaker. Kva handlar sakene om:

- Tiltak og endringar i korpartiet i kyrkja
- flytting eller uttak av kyrkjebenkar / nye puter i kyrkjebenkane
- godkjenning av liturgiske plagg og liturgiske tekstilar
- nye høgtalarar/nytt lydsystem i kyrkja
- ny belysning i kyrkja
- nytt brannvarslingsanlegg
- forbetring av toalettforhold

- skifte/fornyning av golv
 - etablering/fornyning av rullestolrampe,
 - Belysning og dekke utanfor kyrkja
 - Påbygg eller byggjetiltak nær kyrkja
 - låneopptak i det kyrkjelege fellesrådet.
-
- Det blir også gitt høyringsuttaler til kommunale arealplanar, eksterne tiltak nær kyrkja (nye vegar osv.) - gjerne i samarbeid med soknet / det kyrkjelege fellesrådet

Kyrkerommet

KYRKJETEKSTIL

Møre biskop saksbehandlar etter kyrkjeordninga § 20 alle søknader knytte til liturgiske klede og kyrkjelege tekstil.

Sokn som vil anskaffe ny messehaketil kyrkja må søkje biskopen om godkjenning.

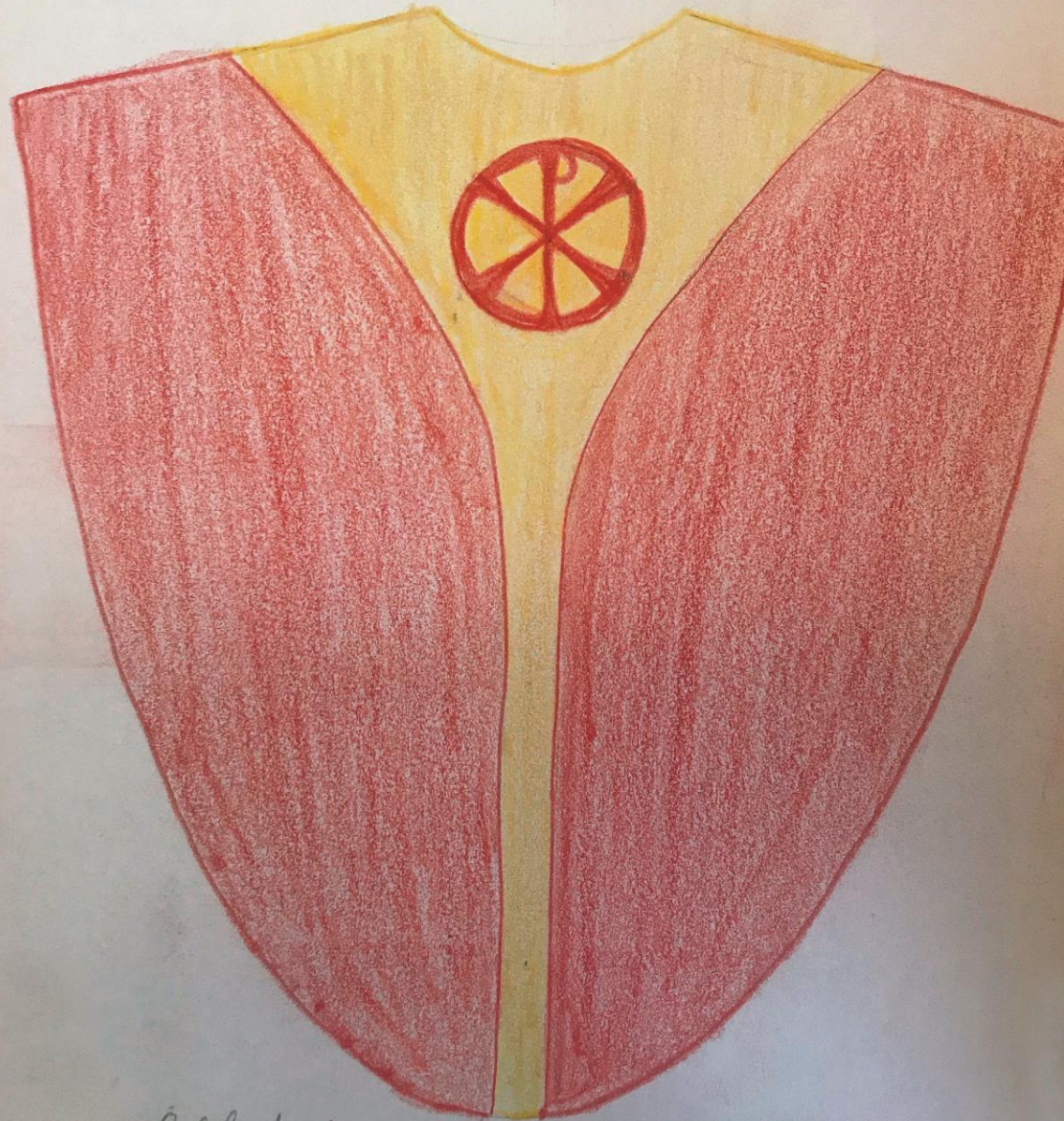

Sokn som vil kjøpe inn nye preikestolklede, lesepultklede eller ny løpar til kyrkjerommet, må søkje biskopen om godkjenning.

Prestar, kateketar og diakonar som vil få laga eigen stola skal følgje retningslinjene for utforming av stola, og skal søkje biskopen om godkjenning berre når utforminga avvik frå retningslinjene.

Messehaube, bryggeside

matelstøkk 1:6

3/11-18

*Samarbeid om
kyrkjebygg*

SAMARBEID

*Biskopen i Møre samarbeider
nært med kyrkjeveverjene i fellesråda, med presten og med prostene
om spørsmål kring kyrkjebygg, kyrkjerom, og kyrkjestad*

*Vi samhandlar også med Kyrkjerådet sine
fagfolk innan kyrkjebygg og kyrkjestad.*

*I mange saker må Riksantikvaren høyrast –
og i somme saker fylkeskommunen og kommunen.*

Verktøy i saksbehandlingen for kyrkjebygg

